

A juhok és a kecskék példázata

Watchman Nee:

The King and the Kingdom of Heaven – A Study of Matthew [A Király és a Mennyek királysága – A Máté ev. elemzése] 393-404. old.

„Mikor pedig eljön az Embernek Fia az ő dicsőségében, és mind a szent angyalok vele, akkor leül az ő dicsőségének királyi székébe; és elébe gyűjtetnek minden népek, és elválasztja őket egymástól, mint a pásztor elválasztja a juhokat a kecskéktől; és a juhokat jobb keze felől állítja, a kecskéket pedig bal keze felől. Akkor azt mondja a király a jobbra felől levőknek: Jertek ide, én Atyámnak áldottai, vegyétek át örökségeteket, ezt a királyságot, mely nektek készült a világ megalapítása óta. Mert éheztem és ennem adtatok; szomjúhoztam és innom adtatok; idegen voltam és befogadtatok; mezítelen és felruháztatok; beteg voltam és meglátogattatok; fogságban voltam és eljöttetek hozzám. Akkor felelnek neki az igazak, mondván: Uram, mikor láttunk éhesnek és tápláltunk téged; vagy szomjúhozónak és adtunk neked innod? De mikor láttunk idegennek és fogadtunk be téged; vagy mezítelennek és ruháztunk fel téged? És mikor láttunk betegen vagy fogságban és mentünk el hozzád? És felelvén a király, azt mondja nekik: Bizony mondom nektek, amit cselekedtetek eggyel az én legkisebb testvéreim közül, velem cselekedtetek. Akkor szól a balján levőknek is: Menjetek el tőlem, ti átkozottak, az örök tűzre, mely készítettet az ördögnek és az ő angyalainak. Mert éheztem és nem adtatok ennem; szomjúhoztam és nem adtatok innom; idegen voltam és nem fogadtatok be; mezítelen és nem ruháztatok fel; beteg és fogságban, és nem látogattatok meg engem. Akkor felelnek neki azok is, mondván: Uram, mikor láttunk téged éhesnek, vagy szomjasnak, vagy idegennek, vagy meztelennek, vagy betegnek, vagy fogságban, és nem szolgáltunk neked? Akkor felel nekik, mondván: Bizony mondom nektek, amit nem cselekedtetek eggyel ezek közül a legkisebbek közül, velem sem cselekedtetek. És elmennek ezek az örök büntetésbe; az igazak pedig az örök életre.” (Máté 25,32-46 – Kecskeméthy)

Ez a példázat a pogány nemzetekről szól. Az Ige szerint a lakott világot az emberek három csoportja alkotja: a zsidók, a gyülekezet és a nemzetek. A 24. és a 25. fejezetben már szó volt a zsidókról és a gyülekezetéről, most pedig a 25. fejezet hátralévő részében Jézus prófeciáját olvashatjuk arról, mi fog történni a nemzetekkel az utolsó időkben.

A példázatnak azonban két téves magyarázata terjedt el. Az egyik úgy látja, itt egy jövőbeni, egyetemes ítéletről van szó, a másik szerint pedig itt keresztények ítélete zajlik. Vizsgáljuk meg mindkettőt alaposan, mindkét értelmezéshez több magyarázatot fűzve.

(1) Egyetemes ítélet

(a) Ha ez a példázat egy jövőbeni egyetemes ítéletre utal, akkor ennek nyilvánvalóan ki kell terjednie a zsidókra, a gyülekezetre és a nemzetekre is, élőkre és holtakra egyaránt. Az a nézet azonban, hogy egyetlen, nagy, egyetemes ítélet lesz, súlyos tévedése néhányaknak ma az egyházban. A Biblia ugyanis sehol sem tanít egyetlen, egyetemes ítéletről. Épp ellenkezőleg, azt olvassuk, hogy az ítélet több részre oszlik – ami a gyülekezetet, a zsidókat és a nemzeteket illeti. Sajnálatos módon vannak, akik ezt a példázatot annak alátámasztására használják, hogy az ember nem lehet biztos az

üdvösségében egészen az ítéletig. Következésképp sokan abban reménykednek, hogy az embereknek lesz még lehetőségük a halál után üdvözülni. Így válik a ma egyháza olyanok gyűjtőhelyévé, akik csak remélik az üdvösséget – hiszen, ha az egyetemes ítélet tanítása igaz, akkor valóban nincs semmi módunk az üdvbizonyosságra ma.

(b) *Ki fog megítélni ebben a példázatban?* Azt mondja, hogy „minden nemzet” (32. vers). A „nemzet” szó ugyanaz, mint amit „pogányok”-nak fordítanak a Máté 4,15; 6,32; 10,5.18; 12,18 és 20,19.25-ben. A görög szó jelentésébe az összes pogány beletartozik.

(c) *Mikor lesz az ítélet, amelyről ez a példázat szól?* Az Úr azt mondja, hogy erre az ezeréves királyság *előtt* kerül sor (lásd 34. vers). A Jelenések 20,11-15 azt mondja, hogy a nagy fehér trón ítélete az ezerév *után* lesz. E kettőből tudhatjuk, hogy az egyetemes ítéletről szóló elképzelés nem lehet igaz.

(d) *Hol kerül sor a példázatbeli ítéletre?* Azt olvassuk, hogy az Emberfia leül majd dicsőségének trónjára. A Jelenések 3,21-ben két trónt látunk – az Atyáét és a Fiúét. Urunk ma Atyjának trónján ül. A jövőben azonban a saját trónján fog ülni. A Máté 25,31-ben szereplő trón az Ő saját trónja, azaz az Ő *földi* trónja a királyságban; mert miképp különíthetők el a nemzetek egymástól, ha a levegőben vannak és nem a földön, hiszen a nemzeti határok csak a földön léteznek? Ha a levegőben lennének, az azt jelentené, hogy ezeket az elbíraltakat el kellett ragadni – ami azt is jelentené, hogy az elragadottak egy része megtéretlen lenne, ami, mint tudjuk, nem lehet igaz.

(e) A példázatban szereplők, akik ítéletre várnak, élők, egyikük sem holt. Az Igéből kiderül, hogy kétszer kerül sor feltámadásra, a két epizódot pedig időben ezer év választja el egymástól. Tudjuk, hogy az első feltámadás résztvevői között senki megtéretlen nincs. Itt a példázatban azonban a kecskéket örök tűzre ítélik, ezért itt nem lehet szó az első feltámadásról, és emiatt a keresztényekhez sincs köze.

(f) A példázatban jelzett időpontban a Sátánt még nem vetették a tűz tavába; hiszen a 41. versben a „készítetett” szó bizonyítja, hogy ennek megtétele még nem történt meg. Ha az itteni ítélet ugyanaz lenne, mint a nagy fehér trón előtti, a Sátánt ekkorra már bevetették volna a tűz tavába.

(g) Az „Emberfia” név használata a királysággal áll kapcsolatban. Az ezerév után a Fiú „átadja a királyságot az Istennek és Atyának” (1Kor 15,24).

(h) A próféciaikat más próféciaik segítségével kell értelmezni. Ezt téve könnyen megláthatjuk, hogy a Biblia több ítéletről is beszél.

(2) A gyülekezet ítélete. A juhok és a kecskék példázata nem a gyülekezet elbírálására vonatkozik. Az emberek rendszerint úgy értik, hogy a juhok csakis a keresztényeket jelenthetik (lásd János 10), de itt nem erről van szó, a következők miatt:

(a) Mint azt már láttuk, a „nemzetek” a pogányokat jelentik.

(b) Ezek az emberek (juhok és kecskék egyaránt) soha nem ismerték az Urat.

(c) Nem a mózesi törvények alapján, és nem is a hitük szerint ítélik meg őket, hanem egyedül cselekedeteik alapján – ami megkülönbözteti őket a zsidóktól és a gyülekezettől is.

(d) A gyülekezet a világ megalapítása *előtt* kiválasztott (lásd Ef 1,4), míg ezek a példázatbeli juhok a világ megalapítása *óta* lettek kiválasztva (Mt 25,34).

(e) Ezek a juhok jóindulatot tanúsítottak az Úr legkisebb testvérei iránt (lásd Mt 25,40) anélkül, hogy tisztában lettek volna azzal, hogy ezt az Úrnak teszik. Ha ezek keresztények lennének, miképp ne tudták volna ezt? Hiszen a keresztények bizonyosan azért bánnak jóindulattal az Úr legkisebb

testvéreivel is, mert Magáért az Úrért teszik, a zsidók pedig alamizsnájukat szintén Jahve kedvéért adják; de ezek az emberek nem tudtak semmiről. A gyülekezet, melybe a rest és a gonosz szolga is beletartozik (lásd Mt 25,24 és 24,48) bizonyosan ismeri az Urat.

(f) A mi ítéletünkre (a keresztényekére) a levegőben kerül sor, nem pedig a földön.

(g) A példázatbeli ítéletnek nincs köze az első feltámadáshoz, mert ezek az emberek (juhok és kecskék egyaránt) megtéretlenek.

(h) Az itteni ítélet vagy örök élettel vagy örök halállal végződik, a hívők esetében viszont ez a kérdés már életükben eldőlt.

(i) Isten színe előtt sosem keverednek egymással az üdvösséget nyert és nem nyert emberek.

(j) A testvérek közül a legkisebbek (lásd Mt 25,40) szükségszerűen olyanok, akik különböznek a kecskéktől és a juhoktól. Ezek azok a hívők, akik már átmertek az ítéleten. Nem lehetnek a zsidók¹, hiszen a zsidókkal az Úr elvágta az ilyen jellegű kapcsolatot (Mt 12,46-50). Ha pedig a juhok keresztények, akkor valóban összekeveredtek a kecskékkal.

(k) A keresztények jól tudják, hogy szeretniük kell Isten gyermekeit, de ezeknek az embereknek nem volt ilyenről tudomásuk.

(l) Ha ezek a juhok keresztényeket jelképeznek, akkor a keresztények üdvössége nem hit által van, hanem azáltal, hogy jóindulatot tanúsítanak a legkisebb testvérek iránt.

(m) Ha az emberek azáltal üdvözülnek, hogy ételt osztanak, vendégszeretők, ruhákat küldenek, és meglátogatják a betegeket és a bebörtönzötteket, akkor éppen maguknak a legkisebb testvéreknek nem lenne esélyük üdvözülni; hiszen a bebörtönzöttek miképp tudnának ilyen jó cselekedeteket végrehajtani?

A juhok és a kecskék példázatát négy részre oszthatjuk: (1) a juhok és a kecskék összegyűjtése (31-33. vers); (2) beszélgetés a juhokkal (34-40. vers); (3) beszélgetés a kecskékkal (41-45. vers); és (4) a következmény (46. vers).

31-33. vers: Ezek az igeversek alkotják a példázat első részét – a juhok és a kecskék összegyűjtését.

31. vers: „Az Emberfia” – Az Úr minden megnevezése gazdag jelentést hordoz a 25. fejezetben: A „vőlegény” név lényegileg kapcsolódik a szüzekhez; az „úr” név jellemzően a szolgákhoz kötődik, az „Emberfia” pedig megfelelőképp viszonylik a nemzetekhez (akárcsak a királysághoz – lásd lent). Az Úr Jézus mint az embernek Fia általában véve az egész emberiséggel áll kapcsolatban. *Szigorúan* véve a Máté 25,31-46-ban található igeszakasz valójában nem példázat, hiszen nem vezet be „olyan” vagy „mint” szócska, hanem inkább tényszerű közlés. Az Emberfiának van hatalma ítélni. Mint Isten Fia, az Úr feltámasztja az embereket a halottak közül, és ez az Ő viszonyulása a gyülekezetéhez; mint ember Fia ítéletet hajt végre, és ez az Úr viszonyulása a pogányokhoz (lásd János 5,25.27). Az ember Fia a királysághoz is kapcsolódik (lásd Dániel 7,13-14). Az Úr eljön és felállítja királyságát, de először meg kell ítélnie a világot. Csak azok, akiknek sikerült átmenniük az ítéleten, jogosultak arra, hogy nép legyenek a királyságban. Hiszen nem királyokként fogunk-e Krisztussal együtt uralkodni? Hogyan uralkodhatnánk, ha nincsenek emberek? Hol létezik olyan királyság, amelynek nincs népe?

„Eljön az Emberfia dicsőségében, és vele angyalai mind” (Vida). – Az Úr dicsősége sokrétű: az Istenség dicsősége; az Ő erkölcsi dicsősége, emberlétének dicsősége, és az a dicsőség, melyet Isten ad

---

1 Ezzel kapcsolatban lásd a 25,34-40-hez (különösen a 35-36. versekhez) tartozó lábjegyzetet lejjebb. – az angol fordító megj.

Neki (Fil 2,9-11). Itt az Ő dicsősége a fölmagasztalt Ember dicsősége. Annak következtében kapja ezt a dicsőséget, hogy engedelmesnek bizonyult mindhaláláig. A királyság Isten ajándéka az Ő számára. Ez a dicsőség tehát nem az Ő örökkévaló dicsősége, melyben csak az örökkévalóságban osztozik Atyjával. Az itteni színtér hasonló a Máté 24,30-hoz. Ezért van, hogy ez az ítélet szorososan a Máté 24,30 után következik.

„És vele angyalai mind” – azért, hogy összegyűjtsék mind a nemzeteket. Ezek a pogányok nem követték az Antikrisztust a háborúba, hiszen az összes pogányt, akik az Antikrisztust követik, a Krisztus szájából kijövő éles kard öli meg (lásd Jel 19,21). Ezért látjuk azt, hogy ezek az emberek sem az Úrban nem hisznek, sem az Antikrisztust nem követik.

„Akkor elfoglalja majd dicsőségének trónusát” – Ma az Úr a kegyelem trónusán ül, és innen nyerhetünk irgalmat idejében jövő segítségül (Héb 4,16). De azon a napon a dicsőség trónusáról lesz szó, amely szent, és ahol hamar végrehajtják az ítéletet: dicsőség → szent → igazságos → ítélethozatal.

Ez a trón a földön, Jeruzsálemben állíttatik fel. Isten trónusa most a mennyben van (Mt 25,31), és a Fiú ma az Atyja trónján ül (Jel 3,21). Honnan tudjuk, hogy ez a trón Jeruzsálemben lesz fölállítva? A bizonyítékok a Zsolt 122,3.5-ben és a Lukács 1,32-33-ban találhatóak. Dávid trónja Jeruzsálemben áll, és tudjuk, hogy Krisztus trónja a Dávid trónja. Az Ő dicső trónusáról már történt említés a Máté 19,28-ban.

Az első „dicsőség” a 31. versben az a dicsőség, mellyel eljön, a második „dicsőség” pedig az, amely tart a továbbiakban.

32. vers. A „mind a népek” kifejezés, amint említettük, az összes pogányra vonatkozik. Kik ezek a pogányok, akik összegyűjtetnek? Ezek azok, akik még életben vannak, és meg kell ítélni őket. Értsük meg, hogy a pogányoknak két csoportja van: az egyiket az Úr szájából kijövő éles kard öli meg, mert az Antikrisztust követik; a másik, amely a pogányok többsége lesz, azok, akik nem követik az Antikrisztust. Az Antikrisztust követő pogányok ítéletét a Jóel 3,12, Mikeás 4,11-13, Sofóniás 3,8, Zakariás 12,3, valamint a Jelenések 16,14 és 19,19.21 írja le. Ezeket az Antikrisztus arra uszítja, hogy vonuljanak ki, és pusztítsák el a zsidókat, de ők maguk fognak elpusztulni az Úr megjelenése által.

„Elválasztja őket egymástól” – A műveletet az Úr ahhoz hasonlítja, mint amikor a pásztor elválasztja a juhokat a kecskéktől. Az előttünk lévő igeszakaszba kis példázatot csempész ez a kijelentés. Az Igéből megállapíthatjuk, hogy az Úrnak, úgy tűnik, háromféle juha van: (1) a gyülekezetbeli hívők (lásd János 10); (2) a zsidók (lásd Zsolt 80,1, Jer 23,1-4 és 31,10); és (3) a nemzetek vagy pogányok (lásd Ez 34,20-22 és Zsolt 100,1-3). Ezért tehát a juhok képét nem alkalmazhatjuk kizárólagosan a keresztényekre.

Teljességgel lehetetlen ezt a szétválasztást a mennyben vagy a pokolban elvégezni. A különválasztás egyedül a földön lehetséges.

Először az elválasztás, azután az ítélet. Nem úgy kerül rá sor, mint a nagy fehér trón előtt (ahol először könyvek nyitnak ki, azután jön az ítéletvégrehajtás), hiszen ha pontosak akarunk lenni, itt valójában nem a cselekedetek alapján történik az ítélethozatal, hanem természet alapján: mert a juhok természet szerint juhokként viselkednek, míg a kecskék természet szerint kecskékként.

33. vers. „Jobbkeze felől” – Ez a kifejezés dicsőséges helyzetet jelöl, hiszen tudjuk, hogy megdicsőülése után az Úr az Atya jobbára ment föl.

34-40. vers. A példázat második fele a juhokkal való beszélgetésről szól.

„Akkor azt mondja a király a jobbja felől levőknek” – A király új címként jelenik meg itt. Az Úr a pogányoknak is királya. A gyülekezetnek feje és vőlegénye is.

„Én Atyámnak áldottai” – Azt mondja, „én” Atyám és nem a „mi” Atyánk. A Bibliában ritkán olvassuk, „mi Atyánk”; az Úr azonban egy alkalommal így mondta: „az én Atyámhoz és a ti Atyátokhoz” (Jn 20,17). Hogy itt a példázatban az Úr csak azt mondja, „én Atyám”, azt jelzi, hogy ezeknek az embereknek nincs kapcsolatuk az Atyával, és ez bizonyítja, hogy nem keresztények. Mivel nem ismerik az Urat, Ő nyilvánvalóan nem mondhatja azt, hogy „mi Atyánk”, vagy „ti Atyátok”, mint amiképp tette máshol, amikor olyanokhoz beszélt, akik ismerik Őt.

„Áldottai” – Itt földi áldásról van szó („vegyétek át örökségeteket, ezt a királyságot”). A gyülekezet ugyanakkor mennyei áldásban részesül.

A mennyek királyságának a jövőben három különböző területe lesz: (a) a földi áldások területe, mint amit Isten eredetileg Ádámnak adott azért, hogy uralma legyen mindenek fölött, és a föld bőségesen meg hozza termését az embernek. Ezek az áldások, melyek a jövőben földi királyságban meglesznek, elvesztek az ember bűnbeesése után. Ezért mondja az Úr, hogy „a világ megalapítása óta” (34c. vers). Ma félünk a vadállatoktól, mert árthatnak nekünk, de azon a napon nem kell majd ilyesmitől félnünk. (b) A zsidók királysága. Habár központi területe Kánaán földje vagy Palesztina² lesz, befolyása jóval távolabbra kiterjed majd. 1Mózes 17,16: „megáldom őt, hogy nemzetekké legyen és népek királyai származzanak tőle”; Ézsaiás 60,12: „Mert az a nemzet és az a királyság, amelyik téged nem szolgál, elvész; és azok a nemzetek elpusztulván elpusztulnak”; és 5Móz 15,6: „Mert az Úr, a te Istened megáld téged, mint ahogyan szólott neked; és te sok nemzetnek adsz kölcsönt, de te nem veszel kölcsön, és sok nemzetet uralkodsz, de rajtad nem uralkodnak.” (c) A királyság szellemi területe. Lásd 1Korinthus 15,50-52: „Azt pedig mondom, atyámfiai, hogy hús és vér Isten királyságát nem örökölheti, sem romlandóság a romolhatatlanságot nem örököli. Íme titkot mondom nektek: mindnyájan ugyan nem hunyunk el; de mindnyájan elváltozunk (...), és a halottak feltámadnak romolhatatlanságban, és mi elváltozunk”; és Róma 8,17: „Ha pedig gyermekek, örökösök is; Istennek örökösői, Krisztusnak pedig örököstársai”. A királyság, amelyikre a Máté 25,34 gondol, arra királysági területre mutat, amelyikben sem a vipera, sem az oroszlán nem fog ártani senkinek és amelybe a példázatban szereplő emberek (a juhok) első csoportja kerül.

35-36. vers. Itt a különbség a juhok és a kecskék közt: Vajon miért örökölhetik a juhok a királyságot? Mert enni adtak, felruháztak, vendégszeretetet tanúsítottak, betegeket és bebörtönzötteket látogattak. A hívőket Krisztus ítélőszéke előtt a hűségük alapján fogják megítélni; a zsidókat az alapján, hogy imádják-e a fenevadat vagy sem; legvégül pedig a nemzeteket a nagy fehér trónnál az élet könyve és a könyvek alapján ítélik meg. Az itteni nemzetek ítélete azonban másképp történik, mint azoké a nemzeteké, akinek az ítélete a régi ég és föld legvégén lesz. Mivel ugyanis e nemzetek tagjai *életben vannak* az Úr földi megjelenésekor, a cselekedeteik alapján lesznek megítélve, aszerint, ahogyan az Úr testvérei közül a legkisebbekkel bántak (lásd 40. vers).

Kik az Úr legkisebb testvérei? Urunk testvérei három különböző csoportba sorolhatók: (1) a zsidók, akikkel az Úr egyazon néptörzsbe tartozik (lásd Csel 7,23-26, Róm 9,3 és 5Móz 17,15); (2) saját, test szerinti testvérei (lásd Mt 12,46-48 és 13,55); és (3) a hívők, akik Őneki testvérei (lásd Mt 12,48-50). Az Úr legkisebb testvérei, akikről a Máté 25,40-ben szó van, nem az első vagy a második csoport (zsidók),

---

2 Az 1930-as évek elején – amikor ez az igehirdetés elhangzott – a terület neve Palesztina volt, Izrael állam 1948-ban alakult meg (ford.).

hiszen a Máté 12 idejétől fogva az Úr szándékosan megszakította az ilyen jellegű kapcsolatokat³. Következésképp azokra a hívőkre utal, akik át fognak menni a nagy nyomorúságon. Mivel a hívők az Úrral egyesültek (1Kor 6,17), bármit tesznek velük, azt az Úrral is teszik.

A győztesek elragadtattak, a hívők többsége azonban hátrahagyott, hogy átmenjen a nagy nyomorúságon. Nyomorgatni és üldözni fogják őket. A példázatbeli juhok meghallották az angyal szavát, amikor az örökkévaló evangéliumot hirdette, és figyelmeztette az embereket: „Féljétek az Istent, adjatok neki dicsőséget, mert eljött az ő ítéletének órája; és imádjátok azt, aki teremtette a mennyet és a földet, a tengert és a vizek forrását!” (Jel 14,6-7). Ezek lesznek azok, akik nem üldözik a keresztényeket és nem imádnak bálványokat a többséget követve. Ezek a juhok azok, akik félik az Istent, és jóindulatúan bánnak a hívőkkel. Nem lesz egyszerű ezeket a nemes tetteket a nagy nyomorúság alatt végrehajtani.

Mivelhogy az ítéletük a hústestben végzett cselekedeteiktől és nem szellemi dolgoktól függ, ezek az emberek nem lehetnek keresztények.

Jegyezzük meg végül, hogy a példázatban ezek az igazak nagyon meglepődnek azon, amit az Úr mond, az Úr pedig nem is csodálkozik ezen, hiszen jól tudja, nem az Úrért tették, amit tettek: tehát valóban nem keresztények.

41-45. vers. A harmadik részben az Úr a kecskékkal beszél. Elítéli ezeket a gonoszokat, mert nem bántak jól a keresztényekkel a nagy nyomorúság alatt.

46. vers. Ez a negyedik és egyben utolsó rész: a következmény. A gonoszok elmennek az örök büntetésre, az igazak pedig bemennek az örök életre. Vegyük észre, hogy azt mondja, az igazak bemennek az örök életre [vagy *-be*], nem pedig azt, hogy örök életük *van*. A hívők úgy mennek be, hogy életük van, az igazak pedig bemennek az életbe. A hívők elnyerik a királyságot, mert az Atya kiválasztotta őket a világ megalapozása *előtt*, az igazak pedig bemennek a királyságba, melyet Isten Ádámnak ígért meg a világ megalapozása *óta*. Az igazak Ádám elvesztett helyzetét nyerik vissza. Az Ószövetség beszél arról, hogy az igazak fogják örökölni a földet (Zsolt 37,10-11.22.26-29.34 és 1Móz 27,28).

A legvigasztalóbb az, hogy ugyan lesznek hívők, akik átmennek a nagy nyomorúságon, de az Úr megemlékezik róluk azáltal, hogy angyalt küld az örökkévaló evangélium hirdetésére.

Az általános tanulságok pedig: (1) Bánjunk gyengéden a szenvedő testvérekkel. Ne legyünk olyanok, mint Jób barátai, hanem segítsük a szenvedőket. És (2) az Úr egy a hívőkkel. Bebörtönözhetik őket, de az Úr akkor is ott van velük.

Fordítás: [Hitünk célja – "Állhatatosságokkal nyeritek meg majd a lelketeket." \(Lk 21,19\) \(wordpress.com\)](https://www.wordpress.com)

---

³ Watchman Nee a Jelenések könyvéről írott, *Come, Lord Jesus* [Jövel, Uram Jézus] (New York, Christian Fellowship Publishers, 1976) c. magyarázatában azt a nézetet fejt ki, hogy a Máté 25,40-ben szereplő legkisebb testvér („eggyel e legkisebb testvéreim közül”) a zsidókra utal, illetve a még földön maradt keresztényekre. Ez az értelmezés tehát további megvitatás tárgyát képezi (angol fordító megj.).